

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2021-1-037

(Ortak Girişim)

Karar Sayısı : 21-57/785-386

Karar Tarihi : 25.11.2021

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE

Üyeler : Şükran KODALAK, Ahmet ALGAN
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Cengiz ÇOLAK

B. RAPORTÖRLER: İsmail Atalay YOLCU, Muhammet Murat KARAKAYA, Can AKA

C. BİLDİRİMDE

BULUNANLAR : - Dassault Systèmes International SAS

- Beijing Shenzhou Aerospace Software Technology Co., Ltd.

Temsilcileri: Av. Gönenç GÜRKAYNAK, Av. Ali Kağan UÇAR,

Av. Hakan DEMİRKAN, Av. Uzay Görkem YILDIZ

Yıldız Mah. Çitlenbik Sok. No:12 Beşiktaş/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Dassault Systèmes International SAS ve Beijing Shenzhou Aerospace Software Technology Co., Ltd. tarafından ortak girişim kurulması işlemi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 13.10.2021 tarih ve 22051 sayı ile giren ve eksiklikleri en son 05.11.2021 tarih ve 22723 sayı ile tamamlanan bildirim üzerine düzenlenen 17.11.2021 tarih ve 2021-1-037/Öİ sayılı Ortak Girişim Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, bildirim konu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (4) Başvuruda, Beijing Shenzhou Aerospace Software Technology Co., Ltd. (SZSW) ile Dassault Systèmes International SAS (DSI) tarafından ortak girişim oluşturulması işlemine izin verilmesi talep edilmektedir. Bildirime konu işlemin temelini, ortak girişim tarafları arasında imzalanan Ortak Girişim Sözleşmesi (SÖZLEŞME) oluşturmaktadır.
- (5) 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in (2010/4 sayılı Tebliğ) 5. maddesinin üçüncü fıkrası hükmü çerçevesinde, bir ortak girişimin anılan Tebliğ kapsamında bir devralma işlemi sayılabilmesi için i) ortak kontrol altında bir teşebbüsün bulunması ve ii) ortak girişimin bağımsız bir iktisadi varlık (tam işlevsel) olarak ortaya çıkması unsurlarının birlikte sağlanması gerekmektedir.
i) Ortak Kontrol
- (6) İki ya da daha fazla teşebbüs ya da kişinin başka bir teşebbüs üzerinde belirleyici etki uygulama imkânına sahip olması durumunda ortak kontrolden söz edilmektedir. Belirleyici etki, bir teşebbüsün stratejik karar ve eylemlerini yönlendirmeye dönük yetkiler anlamına gelmektedir. Birleşme ve Devralma Sayılan Haller ve Kontrol Kavramı Hakkında Kılavuz'un (Kılavuz) 50. ve devamı paragraflarında ortak kontrolün ortaya çıktığı başlıca durumlar; tarafların eşit oy hakkına sahip olması, stratejik kararların alınmasında veto haklarının bulunması ya da oy haklarının ortaklaşa

kullanılması olarak açıklanmaktadır. Bu anlamda, ana şirketlerin kontrol edilen teşebbüsle ilgili önemli kararlarda (üst yönetimin atanması, bütçe, işletme planı, önemli yatırımlar gibi) mutabakata varmak zorunda olduğu hallerde ortak kontrol söz konusudur.

- (7) Kurulacak ortak girişimde SZSW ve DSI'nın her birinin sırasıyla %(.....) ve %(.....) oranında özsermaye payına sahip olacağı Bildirim Formunda belirtilmiştir. SÖZLEŞME'de yıllık kâr dağıtım planının ve zarar telafisi planının, tasfiye planının ve ortak girişimin yıllık mali bütçe planlamasının onaylanması da dâhil olmak üzere bazı saklı konulara ilişkin karar almak için usulüne uygun olarak toplanan hissedarlar toplantılarında (.....) aranacağı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, Bildirim Formunda ortak girişimin yönetim kurulunun SZSW tarafından atanacak (.....) ve DSI tarafından atanacak (.....) yöneticiden oluşmak üzere toplamda (.....) üyeden oluşacağı ifade edilmiştir. SÖZLEŞME'de önemli kararlar arasında sayılmış olan üst yönetimin atanması ve görevden alınması, ortak girişimin iş planındaki değişiklikler, yatırım planının onaylanması konularının görüşüleceği toplantılar da dahil olmak üzere tüm yönetim kurulu toplantıları için yeter sayının en az (.....) olacağı ve ancak her bir ortak girişim tarafından en az (.....) yöneticinin hazır olması durumunda yönetim kurulunun karar alabileceği, yönetim kurulunun alacağı önemli kararların ise usulüne uygun olarak toplanan yönetim kurulu toplantısında hazır bulunan tüm yöneticilerin (.....) ile alınabileceği SÖZLEŞME'de belirtilmiştir. Yukarıda bahsi geçen ortaklık yapısından ve sözleşme hükümlerinden ortak girişimi etkileyecek stratejik kararlar konusunda iki tarafın da anlaşmak ve işbirliği yapmak durumunda olduğu; böylece bildirim konu işlem sonrasında kurulacak ortak girişimin, SZSW ve DSI'nın ortak kontrolü altında olacağı anlaşılmaktadır.

ii) Tam İşlevsellik

- (8) Bu kriter çerçevesinde, kurulacak olan ortak girişimin, kurucularından bağımsız olarak ilgili pazarda faaliyetlerini sürdürebilen ayrı bir teşebbüs olup olmadığı incelenmektedir. Kılavuz'un 82. ve devamı paragraflarında bir ortak girişimin tam işlevsel olarak kabul edilebilmesi için ortak girişimin bağımsız olarak faaliyet göstermek bakımından yeterli kaynaklara sahip olması, doğrudan ana şirketlerle bağlantılı bir işlevin ötesinde bir faaliyet göstermesi, satış ve satın alma ilişkilerinde ana şirketlere bağımlı olmaması, kalıcı olarak faaliyet göstermesi gibi nitelikleri taşıması gerektiği açıklanmaktadır.
- (9) Kılavuz'da da açıklandığı üzere, ana şirketler ile ortak girişim arasındaki büyük miktarlardaki satış ve satın alma ilişkilerinin, ortak girişimin tam işlevsellik niteliğinin değerlendirmesinde dikkate alınması gerekmektedir. Bu değerlendirmelerde ortak girişimin ana şirketlerine yaptığı satışların toplam üretimine oranı, önemli bir unsurdur. Ortak girişim, cirosunun %50'den fazlasını üçüncü kişilere yaptığı satışlardan elde ediyorsa, bu tipik olarak bir tam işlevsellik göstergesi olacaktır. Bu oran %50'nin altında ise, olaya özgü bir analiz gerekli olup operasyonel bağımsızlığın tespiti için ortak girişim ile ana şirketler arasındaki ilişkinin gerçek anlamda ticari nitelikte olması beklenmektedir. Bu kapsamda ortak girişim ana şirketlerine üçüncü kişilere davrandığı gibi davranacaksa, ortak girişimin tahmini satışlarının en azından %20'sinin üçüncü kişilere yapılacak olması yeterli olabilmektedir. İlaveten yapılacak değerlendirmelerde pazarın yapısı da dikkate alınmalıdır.
- (10) Bildirim Formunda belirtildiği üzere, SZSW ve DSI'nın ortak kontrol tarafları olacağı ortak girişim, pazarda bağımsız faaliyet göstermek için yeterli kaynaklara, çalışan kadrosuna ve maddi kaynaklara sahip olacaktır. Bildirim Formunda, ortak girişimin günlük işlerinin yönetimine adanmış bir yönetim kadrosuna sahip olacağı; birinci yılın

sonundan itibaren yaklaşık (.....), faaliyet göstermeye başladığı beşinci yılın sonunda ise (.....) kişilik bir çalışan kadrosuna sahip olmasının planlandığı; iki yıllık başlangıç dönemi için ilk kadrosunun bir kısmının Dassault Systèmes SE (3DS) ve/veya SZSW tarafından tahsis edilmesinin planlandığı, bununla birlikte ortak girişimin kendi personelini de işe alabileceği belirtilmektedir. Öte yandan ortak girişimin Çin'de PLM¹ yazılım ürünleri ve çözümleri sağlayacağı, Çin pazarı için özel uygulamalar geliştireceği ve Çin'deki müşterilere ilgili hizmetleri sağlayacağı; ortak girişimin özelleştireceği ve dağıtımını yapacağı yazılım 3DS ve az bir orana karşılık gelecek şekilde SZSW tarafından sağlanacak olsa da ortak girişimin de belli endüstrilerin iş süreçlerini özelleştirmek, yerelleştirmek ve entegre etmek için 3DS'nin ve SZSW'nin yazılım ürünlerinin üzerine özel eklenti uygulamalarını ayrıca geliştireceği, böylece bu yazılımı sadece yeniden satmayacağı, aynı zamanda bu yazılıma katma değer katacağı ifade edilmektedir. Böylelikle kendi fikri mülkiyetine sahip olacak ortak girişimin aynı zamanda danışmanlık hizmetleri de sunacağı belirtilmiştir.

- (11) Bildirim Formunda, her ne kadar ortak girişimin PLM yazılımı tedarikini 3DS ve az bir orana karşılık gelecek şekilde SZSW'den sağlayacağı ve faaliyete başladığı ilk yılda ortak girişimin gelirlerinin yaklaşık %(.....)'ini China Aeospace Science and Technology Corporation (CASC) ve grup şirketlerine yapılan satışlardan, %(.....)'ini ise Çin'deki diğer müşterilere yapılması beklenen satışlardan elde etmesinin öngörüldüğü belirtilse de ortak girişimin faaliyetinin (.....) diğer müşterilere satış oranının %(.....)'e ulaşmasının hedeflendiği, başlangıç yılından sonra gelirlerinin önemli bölümünü üçüncü taraf müşterilerden elde etmesi beklenen ortak girişimin pazarda taraflardan ayrı bir varlığı olacağı belirtilmektedir. Ek olarak ortak girişim, ürünlerinin fiyatlarını kendisi belirleyecektir. Ayrıca, gönderilen cevabi yazıya göre; ortak girişim, PLM yazılımını CASC ve CASC grup şirketlerine yapacağı tedarik anlaşmalarının tamamen ticari koşullar altında, diğer bir ifade ile bağımsız üçüncü taraf müşterilerle anlaştığı şartlar altında sunacaktır. İlgili yazıda ayrıca kamu teşebbüslerinin hakimiyetinde olan Çin pazarında gelirlerin %(.....)'inin üçüncü taraflara yapılacak satışlardan elde edilecek olmasının yeterli sayılabileceği de ifade edilmektedir. Önceki Kurul kararlarında² da belirtildiği üzere, ana şirketlere ticari koşullar üzerinden satış yapılan durumlarda üçüncü taraflara yapılan satışlardan elde edilen gelirlerin toplam gelirler içinde %20'lik bir paya sahip olduğu durumların da ana şirketlerin belirli bir işlevinin ötesinde faaliyet gösterme kriterini sağlayabileceği kabul edilebilecektir. Tarafların ortak girişim ile olan ticari ilişkilerinin, üçüncü taraflar ile aynı şartlar altında gerçekleşmesini amaçladığı görülmekte ve her ne kadar başlangıç döneminde ortak girişimin satışlarının büyük bir kısmı ortak girişim taraflarına yapılacak olsa da söz konusu durumun ortak girişimin başlangıç dönemiyle sınırlı olacağı, ortak girişim ile olan ilişkilerin ticari şartlar altında gerçekleştirileceği ve ortak girişimin satışları içerisinde üçüncü taraf alıcıların paylarının ilerleyen dönemlerde artırılmasının planlandığı göz önüne alındığında, başlangıç döneminde gerçekleşecek olan satışların büyük kısmının ortak girişim taraflarına olacağı hususunun, ortak girişimin bağımsız iktisadi faaliyette bulunma kriterini zedelemeyeceği anlaşılmaktadır. SÖZLEŞME'de ortak girişimin (.....) yıllık bir dönem için kurulacağı belirtilmiş olup Kılavuz'un 91. Maddesinde yer alan ifadeler ve önceki Kurul kararları³ doğrultusunda söz konusu

¹ Ürün yaşam döngüsü yönetimi anlamına gelen PLM (*product lifecycle management*) bir ürünün fikir aşamasından son kullanıcıya ulaşıncaya kadar geçirdiği endüstriyel tasarım, mühendislik, analiz, üretim, ürün dokümantasyonu ve pazarlama materyallerinin oluşturulması gibi tüm süreçlerinin dijital ortamda takip edilip yönetilmesine imkân sağlayan bir çözümleri ifade etmektedir.

² 09.07.2020 tarihli ve 20-33/413-189 sayılı Kurul kararı.

³ 21.12.2017 tarihli ve 17-42/658-290 sayılı Kurul kararı.

sürenin ortak girişimin pazarda kalıcı şekilde faaliyet gösterme hedefini ortaya koyması açısından yeterli olduğu değerlendirilmektedir.

- (12) Bu açıklamalar çerçevesinde, kurulacak ortak girişimin tam işlevsel, bağımsız bir iktisadi varlık niteliğinde olacağı ve bu nedenle işlemin 2010/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi anlamında bir devralma işlemi olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan ilgili tarafların cirolarının söz konusu Tebliğ'in 7. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen eşikleri aşması nedeniyle, işlemin izne tabi olduğu görülmektedir.
- (13) Bildirim Formunda yer alan bilgilere göre, bildirilen işlem sonucunda kurulacak ve sadece Çin'de faaliyet gösterecek ortak girişimin faaliyetlerinin, sivil alanda PLM yazılımının dağıtımını, özelleştirilmesini, geliştirilmesini ve müşterilere bunlarla ilişkili hizmetlerin sunulmasını kapsayacağı belirtilmiştir.
- (14) Yukarıda belirtildiği üzere, incelenen işlem sonucunda ortak girişim üzerinde SZSW ve DSI birlikte ortak kontrol sahibi olacaktır. Merkezi Pekin'de bulunan SZSW havacılık ve uzay sektörü de dahil olmak üzere çeşitli uygulamalar için yazılım geliştirmekte ve pazarlamaktadır. Yazılım ve ilgili faaliyetlerinden sadece Çin'de gelir elde eden SZSW, hisselerinin % (.....)'ünü elinde bulunduran CASC tarafından kontrol edilmektedir. Çin devletinin sahip olduğu CASC ise uzay araçları, uydular ve savunma ürünleri araştırmakta, tasarlamakta ve üretmektedir.
- (15) CASC'nin Türkiye'de dolaylı olarak kontrol ettiği ve HT Solar Enerji A.Ş. (HT SOLAR) ticari unvanına sahip bir iştiraki bulunmaktadır. HT SOLAR, Türkiye'de güneş hücreleri ve güneş modüllerinin üretimi ve satışı alanlarında faaliyet göstermektedir.
- (16) Group Industriel Marcel Dassault (GIMD), hisselerinin tamamı 3DS'ye ait olan DSI aracılığıyla ortak girişim üzerinde kurulacak ortak kontrolün diğer tarafı olacaktır. Portföy yönetimi, gayrimenkul, sanat müzayedesini gibi çeşitli faaliyetlerde bulunan iştirakleri olan GIMD esasen havacılık, yazılım ve basın sektörlerinde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- (17) Merkezi Fransa'da bulunan 3DS; üç boyutlu tasarım, mühendislik, modelleme, simülasyon, veri yönetimi ve süreç yönetimini mümkün kılan PLM yazılımını geliştirmekte ve pazarlamaktadır. Yerinde satış ve bulut kanallarında bulunan 3DEXPERIENCE adlı dijital ürün inovasyon platformuna sahip olan 3DS Türkiye'de çeşitli endüstriler için birçok PLM yazılımı sunmaktadır. 3DS Türkiye'deki faaliyetlerini iştiraki Dassault Systemes İstanbul İnovasyon Teknoloji Ltd. Şti. (3DS İstanbul) aracılığıyla sürdürmektedir⁴.
- (18) Ayrıca tarafların cevabi yazısına göre PLM yazılımı, otomotiv, havacılık, imalat ve montaj, tüketim malları, elektrik ve elektronik, gemi yapımı ve tesis tasarımı sektörleri gibi çeşitli endüstrilerde kullanılmaktadır. Bildirim Formunda işlem taraflarının PLM yazılımını, belirli ürünlerin üretilmesi için araç olarak kullandıkları, söz konusu yazılım hizmetinin diğer birçok girdinin yanında bir girdi olduğu, ürünün fiyatı bakımından önemli bir maliyet unsuru teşkil etmediği, örneğin PLM yazılımının tarafların toplam maliyetlerinin % (.....)'sinden az bir kısmını oluşturduğu, ayrıca ortak girişimin 3DS'ye PLM yazılımı satılması şeklinde bir planının bulunmadığı⁵ belirtilmektedir.

⁴ Bildirim Formunda; GIMD'in Türkiye'de 3DS'nin faaliyetleri dışında minimal düzeyde faaliyet gösterdiği belirtilmiştir. Bu kapsamda GIMD'in Dassault Aviation ve TAG Bakım Hizmetleri başta olmak üzere bazı yan kuruluşları tarafından yürütülen çalışmalar, tasarım, bakım, onarım, bakım hizmetleri ile ilgili havacılık bölümü aracılığıyla (.....) Avro tutarında Türkiye cirosu elde ettiği ifade edilmiştir.

⁵ Cevabi yazıda; bazı durumlarda ortak girişimin alt yüklenici olarak hareket ederek (veya tam tersi şekilde) 3DS'ye hizmet sağlayabileceği açıklanmaktadır. Bu durumun ise 3DS'nin belirli Çinli

- (19) Bildirim Formunda ortak girişimin Türkiye’de bir faaliyetinin olmayacağı, işlem taraflarından 3DS’in, Türkiye’de PLM yazılımı alanında sınırlı bir faaliyetinin olduğu, diğer işlem tarafı SZSW’nin ise Türkiye’de PLM yazılımı alanında faaliyette bulunmadığı, işlem taraflarının Türkiye’deki diğer faaliyetleri bakımından ise herhangi bir örtüşmenin bulunmadığı belirtilmektedir, bu nedenle de ortak girişim ile ortak girişim taraflarının faaliyetleri açısından Türkiye’de herhangi bir yatay ya da dikey örtüşme bulunmadığı görülmektedir.
- (20) Bununla birlikte, her ne kadar ortak girişimin Türkiye’de faaliyet göstermeyeceği belirtilse de, PLM yazılımının esas olarak bir yazılım ürününden ibaret olması, fiziksel bir varlığının olmaması, dolayısıyla da taşıma maliyetlerinin bulunmaması nedeniyle işlemin küresel ölçekteki etkilerinin de incelenmesi uygun olacaktır. Bildirim Formunda ve cevabi yazıda, işlem tarafları olan GIMD ve CASC’ın ortak girişim tarafından sağlanan türden yazılım ve hizmetlerin kullanılmakta olduğu faaliyetlerini sürdüreceği bildirilmektedir. Bu kapsamda ortak girişim ile taraflar arasında küresel anlamda dikey bir örtüşmeden bahsedilebilecektir. Fakat yukarıda da açıklandığı üzere PLM yazılımının, söz konusu faaliyetler için kullanılan araçlardan yalnızca birisi olması ve nihai ürünün fiyatı bakımından hiçbir şekilde önemli bir maliyet unsuru teşkil etmemesi (işlem maliyetlerinin %(.)’sinden az bir kısmını oluşturması) sebebiyle ilgili faaliyetlerin, ortak girişimin faaliyetleri bakımından alt pazar faaliyeti niteliğinde olmadığı ve tarafların üretim maliyetlerinin büyük ölçüde benzerlik teşkil etmediği değerlendirilmektedir. Ayrıca 3DS’in Türkiye’de çeşitli endüstriler için PLM yazılımı sunması nedeniyle ortak girişim ile 3DS arasında yatay bir örtüşmeden bahsedilebilecektir. Söz konusu örtüşmelerin pazara olan etkilerini görebilmek için işlem taraflarının PLM yazılım pazarındaki küresel pazar paylarının incelenmesi gerekmektedir.
- (21) Cevabi yazıda, PLM pazarı bakımından satış verilerine dayanılarak hesaplanan tahmini pazar payı verileri sunulmuştur. Bu kapsamda tarafların ve rakiplerinin küresel olarak tahmini pazar payları aşağıda gösterilmektedir:

Tablo 1: PLM Yazılımı Pazarında Küresel Pazar Payları (2020)

Pazardaki Oyuncular	Tahmini Pazar Payı (%)
3DS	(.)
CASC (SZSW)	(.)
Siemens	(.)
Autodesk	(.)
IBM	(.)
Ansys	(.)
PTC	(.)
SAP	(.)
Diğerleri	(.)
Kaynak: Cevabi Yazı	

- (22) Tablodaki bilgilerden, PLM yazılımı faaliyetleri açısından pazarın büyük çoğunluğunu farklı oyuncuların oluşturduğu, ortak girişim taraflarının kayda değer ölçüde yüksek pazar payına sahip olmadığı, ortak girişim tarafı 3DS’yi pazarda Siemens’in rakip olarak takip ettiği, ortak girişimin diğer tarafı SZSW’nin ise pazarda kayda değer bir paya sahip olmadığı anlaşılmaktadır.

müşterilerinin Çinli bir şirket aracılığıyla anlaşma yapmayı tercih etmeleri durumunda meydana geleceği belirtilmiştir. Dolayısıyla, bu tür durumlarda 3DS’nin ortak girişime çözüm uygulamaları gibi taşeron hizmetleri sağlarken ana yüklenici olarak hareket edeceği ifade edilmiştir.

- (23) Yukarıda yer verilen inceleme ve değerlendirmeler neticesinde, bildirim konu işlemin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 7. maddesi kapsamında pazardaki etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılması sonucunu doğurmayacağı ve işleme izin verilebileceği kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (24) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna; işlem sonucunda etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİğİ ile karar verilmiştir.